

“Alo! Vergi Borcunu Banka Kredisıyla Öde, Karlı Çık” Yasal Olarak Mümkün mü?

Azmi DEMİRCİ
Baş Hesap Uzmanı

Basından izlediğimiz kadarıyla Türk Vergi “Sistemi”nde yeni bir “yapı” daha hayata geçirilmiş durumda. Bu yapı “Alo! Vergi Borcunu Banka Kredisıyla Öde Karlı Çık” olarak adlandırılıyor. Ayrıntıları ise, bir gazetede yer alan haberde şöyle ifade ediliyor:¹

*“Maliye, borçlu mükelleflere, vergi borçlarını banka kredisıyla kapatma önerisini sunuyor. Mükellefleri arayan **denetim elemanları**, ‘Böylece hem daha az faiz ödeyin hem de bankaya ödediğiniz faizi vergiden düşün’ çağrısı yapıyor.*

*Maliye Bakanlığı, vergi tahsilatını hızlandırabilmek için borçlu mükelleflere ‘banka kredisı’ önermeye başladı. Birikmiş borcu olan ya da vergi borcu yeni oluşan mükellefleri telefonla arayan **denetim elemanları**, ‘Paranız yoksa verginizi bankadan kredi kullanıp kapatın. Böylece hem daha az faiz ödeyin, hem de bankaya ödediğiniz faizi vergiden düşürme imkanına kavuşun’ çağrısı yapıyor.*

Yapılan hesaplamalara göre, Maliye’nin birikmiş vergi alacağı gecikme zammı ve faiziyle birlikte 20 milyar YTL’yi aşıyor. Gelir İdaresi Başkanlığı, hem birikmiş vergi alacağının bir bölümünü kurtarmak hem de yeni oluşacak vergilerin ödenmeme riskini ortadan kaldırıp tahsilatı hızlandırabilmek için ilginç yöntemler deniyor. Başkanlık, son olarak bütün illerde telefon merkezleri (call center) kurup, bizzat vergi denetmenleri aracılığıyla mükellefleri bilinçlendirme ve uyarma çalışmalarına başladı. Denetmenler, vergisinin ödeme tarihi yaklaşan ya da yeni geçen mükellefleri tek tek telefonla arayıp, şu çağrışı yapıyor:

‘Vadesinde ödemediğiniz verginin aylık gecikme zammı yüzde 2,5 ve yıllık oranı da yüzde 30’dur. Bu oranlar finans kurumlarının cari kredi faiz oranlarının yıllık bazda 10 puan kadar üzerindedir. Dolayısıyla, bankalardan bireysel de dahil kredi kullanıp vergi borcunuzu ödediğiniz takdirde daha kârlı duruma geçeceksiniz. Üstelik, bankaya ödediğiniz faizi gider gösterip vergi borcunuzdan düşüreceksiniz. Oysa vergi borcunuza yürüttüğümüz gecikme zammı faizini vergi borcunuzdan düşüremiyorsunuz. Bu avantajı kullanıp verginizi banka kredisıyla kapatın, rahat edin.’

¹ <http://www.bugun.com.tr/haberler/200907/p68825.asp> (Bugün Gazetesi, 16.09.2007)

Vergi dairesi başkanlıkları, mükelleflerini telefon dışında uyarı mektuplarıyla da banka kredisine yönlendirmeye çalışıyor. Mükelleflere gönderilen yazılarda, banka kredisinin avantajları anlatıldıktan sonra, vergi borcunu ödemeyen mükelleflerin karşı karşıya kalacağı cezalar da tek tek sıralanıyor.....”

Yetkili ve ilgili birimler tarafından, söz konusu haber ve değerlendirmelerin yanlış veya eksik olduğu konusunda herhangi hiç bir açıklama yapılmadığına göre, bu şekildeki bir gelişmenin varlığı tartışma konusu değil; bu “*proje*” hayata geçirilmiş ve haberde geçen şekliyle, bu konudaki çalışmalar, amacı “*ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu araştırmak, tespit etmek ve sağlamak*” olarak hükme bağlanan² bir görevi (ya da yetkiyi), vergi inceleme görevini üstlenen “*denetim elemanları*” eliyle yürütülüyor. Görev tanımları gereği vergi tahsilatıyla doğrudan ilgisi bulunmayan vergi “*denetim elemanları*”nın bu şekildeki uygulamayı yürütmeleri bir yana; “*denetim elemanları*”nın asli görevlerini yürütürken, yani vergi incelemesi yaparken, yasal düzenlemelere göre eleştiri konusu yapmaları gereken bir hususta yükümlülere çağrı yapmaları, hatta bu konuda yükümlülere teşvik ederek “*yol göstermeleri*”, yasal düzenlemelere uygun olmayan ve sonuçları itibarıyla de hem kamu çıkarlarına hem de yükümlülerin çıkarlarına aykırı bir durumdur.

Bilindiği üzere, borçlanılan tutarlara (kredilere) ilişkin olarak, faiz, kur farkı, vade farkı ve zam adı altında hesaplanan unsurları kapsayan “*finansman giderleri*”, vergi düzenlemelerinde özel olarak tanımlanmamış olmasına rağmen; bu tutarların vergi matrahının tespitinde gider olarak kabulü, esas olarak ticari kazancın (dolayısıyla kurum kazancının) tespitiyle ilgili olarak G.V.K.’nın 40’inci maddesinin 1’inci bendinde hükme bağlanan “*genel giderler*” içerisinde düşünülmesi anlayışına dayanmaktadır. Ancak, G.V.K.’nın 40/1’inci maddesinde düzenlenen “*genel giderlerin*” dolayısıyla da “*finansman giderlerinin*” vergi matrahının tespitinde doğrudan gider olarak dikkate alınabilmesi için, söz konusu giderlerin;

- a) Kazanç veya gelirin elde edilmesi ve/veya idame ettirilmesiyle ilgili olması,
 - b) Mal veya sabit kıymet alımıyla ilgili (maliyet unsuru) olmaması,
 - c) Kazanç ve gelirin elde edilmesi veya idame ettirilmesiyle ilgisi olsa da, kanunen kabul edilmeyen gider olarak hükme bağlanmamış olması,
- şartlarına bağlıdır. Bu şartları taşımayan tutarların, kazanç tespitinde gider olarak dikkate alınması mümkün değildir.

Diğer yandan, Gelir Vergisi Kanunu’nun 90’inci maddesinde;

“Gelir vergisi ve diğer şahıs vergiler ve her ne şekilde olursa olsun vergi cezaları ve para cezaları, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme zamları ve faizler Gelir Vergisinin matrahından ve gelir unsurlarından indirilemez.

² VUK’nun 134’ncü maddesi hükmü.

Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ödenen gecikme faizleri, vergi matrahından ve gelir unsurlarından indirilemez.” hükmü yer aldığı gibi; Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 11/1-d maddesinde:

“Bu Kanuna göre hesaplanan kurumlar vergisi ile her türlü para cezaları, vergi cezaları, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme zamları ve faizler ile Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ödenen gecikme faizleri” nin kurum kazancının tespitinde indirilmesinin kabul edilmeyeceği belirtilmiştir³; Katma Değer Vergisi Kanunu’nun 58’inci maddesinde ise;

“Mükellefin vergiye tabi işlemleri üzerinden hesaplanan Katma Değer Vergisi ile mükellefçe indirilebilecek Katma Değer Vergisi, Gelir ve Kurumlar Vergisi matrahlarının tespitinde gider olarak kabul edilemez.” hükmü getirilmiştir.

Vergi kanunlarında yer alan bu düzenlemelere göre, kazanç ve gelirin tespit edilmesinde, gelir ve kazanç üzerinden alınan şahsi vergiler ile katma değer vergisi gibi işlem vergileri “gider” olarak kabul edilmediği gibi⁴; vergilere ilişkin olarak kesilen cezalar ile, kanun gereği hesaplanan zam ve faiz gibi fer’ilerin⁵ ve benzer ödemelerin kanunen kabul edilen gider değerlendirilmesi de mümkün değildir.

Gelir vergisi ve kurumlar vergisi gibi şahsi vergilerle, katma değer vergisi gibi işlem vergilerinin, bu vergilere ilişkin cezaların ve diğer fer’i ödemelerin gider olarak indirilmemesi için, esasında Gelir Vergisi Kanunu’nun 40’ıncı maddesinin 1’inci bendi ile 41’inci maddenin 6’ncı bendi yeterli iken; Gelir Vergisi Kanunu’nun 90’ıncı maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 11’inci maddesinde vergi ve cezaların, Katma Değer Vergisi Kanunu’nun 58’inci maddesinde ise verginin “gider” olarak indirilmeyeceği açık olarak hükme bağlanmış ve ilgili yasal düzenlemelerde, ilave olarak, vergilere ilişkin olarak kesilen ceza ile zam ve faiz tutarlarının kazanç ve gelir tespitinde indirilmeyeceği, hiç bir tartışma götürmeyecek kadar açık ve net olarak ifade edilmiştir.

Gelir Vergisi Kanunu’nun 40’ıncı maddesinin 1’inci bendinde yapılan düzenleme, gelir ve kazanç üzerinden alınan şahsi vergilerle, katma değer vergisi gibi işlem vergilerinin “gider” olarak kabul edilmemesi için yeterlidir; çünkü bent hükmüyle “ticari kazancın elde edilmesi idame ettirilmesi için yapılan genel giderlerin” indirimine yer verilmiş ve dolayısıyla kazanç ve gelirin tespit ve teşekkülünden sonra (gelir ve kazancın dağıtılması ve harcanması sırasında) ortaya çıkan giderlerle, karşılığında üstlenilen bir bedel veya yapılan bir harcama bulunmayan tutarlara yer verilmemiştir. Bu yönüyle, gelir ve kazanç tespit edildikten sonra ortaya çıkan gelir vergisi ve kurumlar vergisi gibi şahsi vergilerle,

³ Aynı düzenleme 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 15’inci maddesinde de bulunmaktaydı.

⁴ Gelir ve kazanç tespitinde gider olarak indirilmesi kabul edilen vergi, resim ve harçlar sadece Gelir Vergisi Kanunu’nun 40/6 maddesinde sayılan “işletme ile ilgili bina, arazi, gider, istihlak, damga, belediye vergileri, harçlar ve kaydiyeler gibi aynı vergi, resim ve harçlar” olup, belirtilen vergi, resim ve harçlara ilişkin ceza, gecikme zammı ve gecikme faizlerinin indirilmesi de, çalışmamızın izleyen kısımlarında açıklandığı üzere, GVK’nun 90 ve KVK’nun 11’inci maddesi hükümlerine göre mümkün değildir.

⁵ Bu kapsamda da AATUHK’a göre hesaplanan “tecil faizi” ile VUK’na göre hesaplanan “pişmanlık zammı” da kanunen kabul edilen gider niteliği taşımaz.

müşteriden tahsil edilen veya alacak olarak değerlendirilen katma değer vergisi gibi işlem vergilerinin kanunen kabul edilen gider olarak indirilmemesi, özel düzenleme yapılmasına gerek göstermeyecek kadar açık bir durumdur. Buna rağmen, vergi kanunlarında belirtilen düzenlemeler yapılmış ve bu vergilerin gider olarak dikkate alınmayacağı ayrıca hükme bağlanmıştır.

Diğer yandan, Gelir Vergisi Kanunu'nun 41'inci maddesinin 6'ncı bendinin açık hükmüne rağmen, Gelir Vergisi Kanunu'nun 90'ıncı maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 11'inci maddesinde gelir ve kurumlar vergisinin gider olarak kabul edilmeyeceği yönündeki düzenlemeler "*mükerrer*" olmaktan çok, yukarıda vurguladığımız anlayış doğrultusunda kesinlik anlamı taşımaktadır. Yine aynı maddelerde sadece gelir vergisi ve kurumlar vergisi yönünden değil, bütün vergiler bakımından düzenlenen vergi cezalarının gider olarak değerlendirilmeyeceğine yönelik hüküm, benzer şekilde Gelir Vergisi Kanunu'nun 41/6'ıncı maddesinin kesinleştirilmesi ve vergi cezalarının hiç bir şekilde gider olarak kabul edilmeyeceği şeklinde değerlendirilmelidir. Ancak, bu kapsamda, Gelir Vergisi Kanunu'nun 90'ıncı maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 11'inci maddesinde yine bütün vergiler için geçerli olacak şekilde düzenlenen, AATUHK'a göre hesaplanan gecikme zam ve faizleriyle, VUK'na göre hesaplanan gecikme faizlerinin gider olarak indirilemeyeceği yönündeki düzenleme özellik arz etmektedir. Şöyle ki;

Gelir ve kurumlar vergisi gibi şahsi vergilerle katma değer vergisi gibi işlem vergilerinin asılları, ticari kazancın tespitinde gider olarak değerlendirilmeyeceği için, bu vergilerin asıllarından doğan zam ve faiz gibi fer'ilerin de gider kabul edilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, Gelir Vergisi Kanunu'nun 90'ıncı maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 11'inci maddesindeki düzenlemeler olmasa dahi, belirtilen vergilere ilişkin olarak ödenen gecikme zammı, gecikme faizi ve benzer ödemelerin kazanç ve gelir tespitinde indirim olarak dikkate alınması Gelir Vergisi Kanunu'nun 40/1 maddesi hükmüne göre mümkün mümkün değildir.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 40/6 maddesinde indirimi kabul edilen, işletmeyle ilgili aynı vergilere ilişkin gecikme zammı ve gecikme faizi ile benzer ödemelerin yine aynı Kanun'un 90'ıncı maddesi ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 11'inci maddesinde indirim olarak kabul edilmemesi ise, gecikme zammı ile gecikme faizi veya diğer şekillerdeki ekonomik maliyetlere "*ceza*" anlamı yüklenerek, belirtilen vergilerin zamanında ödenmemesi halinde kazanç ve gelirden indirilmeyecek bir külfete katlanılmasını sağlayarak bu türden vergilerin zamanında ve gecikmeden ödenmesi hedeflenmiştir.

Yapılan yasal açıklamalardan görüleceği üzere, vergi kanunlarının uygulanmasında;

1) Gelir ve kurumlar vergisi gibi şahsi vergiler ile KDV gibi işlem vergilerinin asılları, bunlara ilişkin cezalar, bu vergiler için hesaplanacak gecikme zammı ve gecikme faizi ve bunların ödenmesinde kullanılan kredilerin faizleri de dahil olmak üzere bu mahiyetteki ödemelerin, "*gider*" olarak indirilmesi; anılan vergilerin, kazanç ve gelirin elde edilmesi ve idame ettirilmesiyle değil, oluşna kazanç ve gelirin dağıtılması ve harcanmasıyla ilgili olması sebebiyle, kanunen mümkün değildir.

2) İşletmeyle ilgili bulunan, bina, arazi, gider, istihlak, damga, belediye vergileri, harçlar ve kaydiyeler gibi aynı vergi, resim ve harçların ise, asılları gider olarak indirilebilecek olmakla birlikte; bu vergilere ilişkin cezalar ile bu vergiler üzerinden hesaplanacak gecikme zammı ve gecikme faizi ve bu mahiyetteki ödemelerin de (indirimi kabul edilen aynı vergilerin ödenmesinde kullanılan kredilerin faizleri dahil) , “gider” olarak indirilmesi kanunen mümkün değildir.

Yasal durum bu şekilde iken; yükümlülülere “*Paranız yoksa verginizi bankadan kredi kullanıp kapatın. Böylece bankaya ödediğiniz faizi vergiden düşürme imkanına kavuşun.*” şeklinde çağrı yapmak yasal düzenlemelere aykırı olduğu gibi; bu şekildeki çağrı ve yönlendirmelere göre davranan yükümlülerin, muhtemel ve yasalara uygun olarak yürütülen vergi incelemesi sonucunda, ilave vergi, ceza ve gecikme zammı ya da gecikme faizi gibi maliyetlere katlanmasına sebebiyet vermek de “*mükellef hakları*”na aykırıdır.